

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
103 33 Stockholm

Värdepappersmarknaden, MiFID II och MiFIR (SOU 2015:2)

Bakgrund

Utredningen syftar till att genomföra MiFID II, möjliggöra tillämpning av MiFIR samt utreda vissa andra frågor som rör finansiell rådgivning. I remissen lämnas också förslag om att utöka FI:s tillsynsmedel och sanktionskatalog samt förslag hänförliga till MiFIR.

Ett av förslagen är att ersättningar till eller ifrån en tredje part ska förbjudas för institut som anger sig vara oberoende. Om en ersättning betalas ut till ett oberoende institut från en tredje part måste den föras vidare till kunden. Förslagsställaren väljer också att gå längre än direktivet och sträcker ut förbudet till att gälla all rådgivning och portföljförvaltning som riktar sig till icke-professionella kunder, även om tjänsten inte anger sig vara oberoende. Det föreslås också att Sverige ska gå längre än direktivet vad gäller kraven på att få kalla sig oberoende. I direktivet anges som minimikrav att den som kallar sig oberoende får tillhandahålla en viss mängd egna produkter men enligt förslagsställaren ska enbart den som inte lämnar råd om några egna produkter få kalla sig oberoende. Det anges också att dess regler ska gälla även för försäkringsbolag och försäkringsförmedlare. Vidare föreslås det att en regel om information om ersättning från tredje part flyttas från Finansinspektionens föreskrifter till lagen om värdepappersmarknaden.

En rad ändringar avseende övriga investerarskydds- och rörelse regler föreslås. Reglerna avser bland annat kompetenskrav, lämplighetsbedömningar, information om lämpliga råd, paketerande av produkter, intressekonflikter och regler om att ta fram och distribuera produkter. Det föreslås att värdepappersföretag ska säkerställa att de som lämnar investeringsrådgivning och information om finansiella instrument, investeringstjänster eller sidotjänster har den kunskap och kompetens som krävs för att uppfylla sina skyldigheter. Vidare utökas reglerna om lämplighetsprövning vid investeringsrådgivning vad gäller information om kundens ekonomiska situation. Vid information om paketprodukter ska helheten beaktas. Därtill finns regler om att upplysningar om varför det lämnade rådet är lämpligt ska lämnas skriftligt innan den föreslagna transaktionen äger rum. Det ska i samband med detta anges på vilket sätt rådet uppfyller kundens behov, preferenser och andra karakteristiska.

Reglerna om intressekonflikter delas på samma sätt som i direktivet upp i en del med krav på företagets organisation och en del med krav på att identifiera, förebygga och hantera intressekonflikter samt i vissa fall lämna information till kunderna. Vidare föreslås regler om att värdepappersinstitutet inte ska belöna eller bedöma sina medarbetare på ett sätt som kommer i konflikt med företagets skyldigheter att iaktta kundens intresse. I synnerhet ska de undvika belöningsystem som kan leda till att personalen rekommenderar ett finansiellt instrument till en icke-professionell kund när företaget borde ha föreslagit ett instrument som bättre motsvarar

kundens behov. Företag som tillhandahåller paketslösningar måste också informera sina kunder om möjligheten att köpa lösningarna separat och kostnaderna för detta. Vidare ska de informera kunden om hur de olika komponenterna påverkar risknivån och ha en godkänd process för validering av de finansiella instrument de tar fram. Om ett annat företags produkter tillhandahålls ska tillgång till produktprocessen tillförsäkras så att instrumentets egenskaper går att förstå och förståelse för vilken målgrupp som är lämplig kan nås. Vidare ska telefonsamtal och elektronisk information som är avsedd att leda till transaktioner ska sparas i minst fem år. Informationen ska lämnas ut till kund på begäran.

Det föreslås att det i lagen om värdepappershandel ska införas krav på att styrelse och verkställande direktör för börsbolag kollektivt ska besitta tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att förstå företagets verksamhet i allmänhet och riskerna i synnerhet. Vidare ska var och en av styrelseledamöterna samt den verkställande direktören agera hederligt och med integritet och oberoende för att effektivt kunna ifrågasätta beslut av ledande befattningshavare i företaget och för att kunna övervaka beslutsfattandet. Därtill föreslås en begränsning av det antal styrelseuppdrag man ska kunna ha. Vissa mer specifika krav på styrelseledamöter och verkställande direktör ska genomföras genom myndighetsföreskrifter. Det föreslås också att det i lagen om värdepappersmarknaden ska införas en katalog över styrelsens och den verkställande direktörens uppgifter. Kraven syftar till att säkerställa en effektiv och sund styrning av organisationen där allas uppgifter är kända och intressekonflikter undviks.

Det föreslås också att företagen måste ha särskilda system för anmälningar från så kallade visselblåsare.

Finansförbundets yttrande

Finansförbundet bedömer att utredningens förslag överlag införlivar MiFID II i svensk rätt på bästa sätt men ett antal viktiga syften med direktivet riskerar att inte uppnås utan vissa justeringar.

7.3 En enhetlig reglering

Utredningens förslag: Reglerna om investeringsrådgivning i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden – dvs. kraven på rådgivarnas kompetens, reglerna om lämplighets- och passandebedömningar samt dokumentation och belöningsystem – ska tillämpas på all rådgivningsverksamhet som försäkringsbolag, fondbolag, försäkringsförmedlare och AIF-förvaltare ägnar sig åt, dvs. även på den del av verksamheten som gäller rådgivning om dispositioner inom ramen för en försäkring (försäkringsbolag och försäkringsförmedlare) och rådgivning avseende egna fonder (fondbolag och AIF-förvaltare). För försäkringsförmedlare och försäkringsbolag ska därutöver gälla reglerna om ersättningar från tredjepart och därmed sammanhängande regler om information och organisation samt de nya bestämmelserna om oberoende rådgivare och utvidgningen av tillämpningsområdet till strukturerade insättningar.

Finansförbundet är positivt till en mer enhetlig reglering.

8.6 Regler om ersättningar till eller från tredjepart

Utredningens förslag: I lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tas in bestämmelser om att värdepappersinstitut inte får ta emot ersättningar från tredjepart när investeringsrådgivning eller portföljförvaltning tillhandahålls icke-professionella kunder, om ersättningen kan påverka kundens intressen negativt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela närmare föreskrifter om vilka ersättningar det kan vara fråga om.

Ett värdepappersinstitut ska ha en organisation och arrangemang som säkerställer att verksamhet där ersättning från tredjepart är tillåten inte blandas samman med verksamhet där ersättning från tredjepart är förbjuden. Vidtagna åtgärder ska dokumenteras.

Endast institut som inte tar emot ersättningar från andra än kunden själv och som enbart lämnar råd om externa produkter får kalla sig oberoende rådgivare eller informera sina kunder om att de tillhandahåller oberoende rådgivning.

Finansförbundet ser det som positivt att förslaget gör det tydligt för alla parter vad som krävs för ”oberoende rådgivning”.

8.6.6 Provisionsförbud för andra än värdepappersinstitut

Utredningens förslag: Förbudet mot att ta emot ersättningar från tredjepart som kan påverka kundens intressen negativt ska också gälla för försäkringsföretag och försäkringsförmedlare när ett sådant företag inom sin ordinarie verksamhet lämnar finansiell rådgivning till konsumenter. Detsamma ska gälla bestämmelsen om att endast företag som inte tar emot ersättningar från andra än kunden själv och som enbart lämnar råd om externa produkter får kalla sig oberoende rådgivare eller utge sig för att tillhandahålla oberoende rådgivning.

Finansförbundet bedömer att förslaget är högst nödvändigt om ett provisionsförbud enligt avsnitt 8.6 införs.

8.7.1 Övriga regler om ersättning från tredjepart

Utredningens förslag: I lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tas in bestämmelser om att ett värdepappersinstitut som har informerat sina kunder om att institutet tillhandahåller oberoende rådgivning inte får ta emot och behålla ersättningar från någon annan än kunden. Detsamma ska gälla för institut som tillhandahåller portföljförvaltning. Denna regel ska gälla värdepappersinstitut som tillhandahåller portföljförvaltning och oberoende investeringsrådgivning till professionella kunder. För företag som tillhandahåller sådana tjänster till icke-professionella kunder ska den nationella regeln som redogjorts för i avsnitt 8.6 gälla.

Finansförbundet delar utredningens resonemang.

9.2 Kompetenskrav

Utredningens förslag: I lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tas in en bestämmelse om att värdepappersinstitut ska säkerställa att de fysiska personer som lämnar investeringsrådgivning samt information om finansiella instrument, investeringstjänster eller sidotjänster har den kunskap och kompetens som krävs för att uppfylla institutets skyldigheter gentemot sina kunder. Finansinspektionen ges rätt att utfärda föreskrifter som närmare anger kraven på kunskaper och kompetens.

Finansförbundet anser att om Finansinspektionen ges denna rätt måste det samtidigt ställas krav på Finansinspektionen att samverka med alla berörda parter inklusive de anställda. Finansförbundet menar att det är nödvändigt att Finansförbundet och andra fackförbund i branschen, relevanta utbildningsanordnare samt konsumenter i ett tidigt skede får föra dialog med Finansinspektionen.

Befattningars kompetenskrav, fortbildning för medarbetare, arbetstid till studier och ersättning eller bidrag för studier är några exempel på de många kompetensfrågor som Finansförbundet förhandlar med arbetsgivarna om på branschnivå och på företagsnivå.

Kollektivavtalets lönesystem bygger på individuell lönesättning med beaktande av bland annat medarbetarens kompetens.

Finansförbundet ser det som ett bra förslag så länge som de anställdas intressen, kunskaper och åsikter tas tillvara på ett ansvarsfullt sätt av Finansinspektionen.

Finansförbundet noterar för övrigt att Myndigheten för yrkeshögskolan beslutat att inte bevilja finansiering av fler starter för YH-utbildningen ”Rådgivare inom bank och finans” vid Xenter i Botkyrka, ungefär samtidigt som betänkandet offentliggjordes. Då utbildningen är Sveriges enda specialiserade yrkesutbildning för rådgivare inom bank- och finansbranschen är det mycket olyckligt. Finansinspektionen uppmanas att ta del av deras kursplan och kursinnehåll och all annan kunskap som finns där innan den försvinner och Finansdepartementet kan kanske uppmärksamma Myndigheten för yrkeshögskolan om behovet av kompetenta rådgivare i branschen.

9.3 Förtydligande av och tillägg till kraven på lämplighetsbedömningar

Utredningens förslag: Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kompletteras med förtydliganden som innebär att den information om kundens ekonomiska situation som ett värdepappersinstitut ska inhämta ska inbegripa kundens förmåga att bära förluster, och att informationen om kundens mål med investeringen ska inbegripa kundens risktolerans samt att lämpligheten ska bedömas särskilt i förhållande till detta och kundens förmåga att bära förluster. Det införs också en bestämmelse om att **den** som lämnar rekommendationer om ett paket av kombinerade tjänster och produkter, i sin lämplighetsbedömning ska beakta om paketet som helhet är lämpligt.

En ny bestämmelse tas in i lagen om att ett värdepappersinstitut ska informera kunden om huruvida företaget regelbundet kommer att bedöma lämpligheten avseende de finansiella instrument som har rekommenderats.

Finansförbundet är positivt till förslaget men vill att "[...] bestämmelse om att **den** som lämnar [...]" ändras till "[...] bestämmelse om att **ett värdepappersinstitut** som lämnar [...]" (alternativt det **bolag** eller liknande) i tydlighetssyfte.

9.4 Information om lämpligt råd

Utredningens förslag: I lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tas in en bestämmelse om att värdepappersinstitut som tillhandahåller investeringsrådgivning ska upplysa kunden om varför det råd som institutet lämnar är lämpligt. Upplysningen ska lämnas i skriftlig form innan den transaktion som företaget föreslår äger rum, och den ska ange på vilket sätt rådet uppfyller kundens behov, preferenser och andra karakteristika. Om transaktionen genomförs på distans, t.ex. via telefon, **kan** institutet tillhandahålla upplysningen i efterhand, i ett varaktigt medium.

Finansförbundet är positivt till förslaget men ser gärna att "[...] via telefon, **kan** institutet [...]" ändras till "[...] via telefon, **ska** institutet [...]" Om inte bör meningen omformuleras helt för tydlighetens skull.

9.5 Intressekonflikter

9.5.1 Organisationsregler och kundskyddsregler

Utredningens förslag: Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kompletteras med en bestämmelse om att värdepappersinstitut ska fastställa och tillämpa effektiva organisatoriska och administrativa förfaranden, så att alla rimliga åtgärder vidtas för att förhindra att kunderna påverkas negativt av intressekonflikter.

Den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 21 § kompletteras med en bestämmelse om att ett värdepappersinstitut, förutom att identifiera intressekonflikter, också ska förebygga eller hantera dem.

Finansförbundet är mycket positivt till förslaget. Förbundet tror att om tillsynen av detta görs på rätt sätt så kommer det leda till stora förbättringar för anställda, kunder och samhället i stort.

Det skulle vara ännu bättre om förslaget var mer långtgående och tydligt. Bland är det viktigt att förslaget går in på vad som minst krävs för att åtgärderna ska vara rimliga. Finansförbundet är

övertygat om att en bred och långtgående tolkning av begreppet är nödvändigt för att lagstiftningen ska få effekt.

Om det finns något förslag i utredningen som kan ge stor effekt i praktiken vad gäller minskning av intressekonflikter så är det detta (samt bättre skydd för anställda som slår larm). Regler om belöningsystem och ersättningar kommer inte i sig ge mindre eller färre intressekonflikter. Företag kommer fortfarande ha säljtävlingar, poängtavlor och liknande samt fortsatt koppla lön och karriär till kvantitativa försäljningsmål. Den säljhets som förekommer i ett flertal företag kan inte vara förenlig med direktivet och en mycket rimlig åtgärd vore att företagets högsta ledning förbjuder detta. Det är nödvändigt att utredningen och lagstiftaren lägger ut texten kring detta och att tolkningen av vad som är rimligt blir tydlig, bred och långtgående. Utan detta kommer inte större stabilitet på finansmarknaden eller ett bättre konsumentskydd att uppnås.

Framförallt måste förslagen kompletteras med förbud mot ersättning och bedömning utifrån försäljningsmål som t.ex. antal sålda produkter av ett visst slag eller totalt antal sålda produkter.

Skäl (77)

För att ytterligare skydda konsumenterna bör det också säkerställas att värdepappersföretag **inte avlönar eller bedömer** de anställdas prestationer på ett sätt som står i strid med deras uppgift att agera i kundernas bästa intresse, t.ex. genom ersättningar, **försäljningsmål eller på annat sätt** som skapar incitament för att rekommendera eller sälja ett visst finansiellt instrument när en annan produkt bättre skulle kunna svara mot kundens behov.

Artikel 24.10

Ett värdepappersföretag som tillhandahåller investeringstjänster till kunder ska se till att det **inte ersätter sina anställda eller bedömer deras prestationer** på ett sätt som står i strid med dess skyldighet att agera i kundernas bästa intresse. **I synnerhet ska det inte ha arrangemang genom** ersättningar, **försäljningsmål eller andra sätt** som skulle kunna ge personalen incitament att rekommendera ett visst finansiellt instrument till en icke-professionell kund, när värdepappersföretaget skulle kunna erbjuda ett annat finansiellt instrument som bättre skulle tillgodose den kundens behov.

9.5.3 Regler om belöningsystem

Utredningens förslag: Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kompletteras med en bestämmelse om att värdepappersinstitut inte ska belöna eller bedöma sin personal på ett sätt som kommer i konflikt med företagets skyldighet att iaktta kundernas intressen. Institutet ska i synnerhet undvika belöningsystem som kan leda till att personalen rekommenderar ett visst finansiellt instrument till en icke-professionell kund när företaget borde ha föreslagit ett annat instrument som bättre hade motsvarat kundens behov.

Finansförbundet är mycket kritisk till att ”försäljningsmål eller på annat sätt” strukits. Framförallt då i synnerhet dessa ska undvikas. Ordet ”försäljningsmål” finns över huvud taget i utredningens betänkande (förutom då i direktivtexten). I direktivet kan vi läsa:

Skäl (77)

För att ytterligare skydda konsumenterna bör det också säkerställas att värdepappersföretag **inte avlönar eller bedömer** de anställdas prestationer på ett sätt som står i strid med deras uppgift att agera i kundernas bästa intresse, t.ex. genom ersättningar, **försäljningsmål eller på annat sätt** som skapar incitament för att rekommendera eller sälja ett visst finansiellt instrument när en annan produkt bättre skulle kunna svara mot kundens behov.

Artikel 24.10

Ett värdepappersföretag som tillhandahåller investeringstjänster till kunder ska se till att det **inte ersätter sina anställda eller bedömer deras prestationer** på ett sätt som står i strid med dess skyldighet att agera i kundernas bästa intresse. **I synnerhet ska det inte ha arrangemang genom** ersättningar, **försäljningsmål eller andra sätt** som skulle kunna ge personalen incitament att rekommendera ett visst finansiellt instrument till en icke-professionell kund, när värdepappersföretaget skulle kunna erbjuda ett annat finansiellt instrument som bättre skulle tillgodose den kundens behov.

Begreppet **belöning** är inte synonymt med avlöning/ersättning, utan ett smalare eller parallellt begrepp utan tydlig definition i arbetsrätten.

Finansförbundet kräver att **”försäljningsmål eller andra sätt” artikel 24.10 ska bibehållas.**

Många av våra medlemmar som arbetar som privat- eller företagsrådgivare upplever en säljhets från arbetsgivaren och att de är satta under stor press att sälja genom olika verksamhets- och prestationsmål vilket skapar en dålig arbetsmiljö och utsätter de anställda för negativ stress. Våra medlemmar är utsatta för ständigt ökande säljkrav. Nio av tio av Finansförbundets medlemmar anser att försäljningskraven har ökat i mycket eller ganska stor utsträckning de senaste åren och att det medfört ökad stress. På många arbetsplatser upplever våra medlemmar försäljningskraven som omöjliga. Målen sätts högt upp i organisationen och individen har inget inflytande över sina säljmål. Säljkampanjer och säljtävlingar följer på varandra. Kampanjprodukten ska säljas till alla kunder, oavsett kundens behov. Försäljningsresultaten redovisas öppet för alla att se och ligger direkt till grund för löneutvecklingen. Dessutom har dokumentationskraven ökat, bland annat utifrån rådgivningslagen, utan att de anställda har fått mer tid för varje kund.

Två av tre av Finansförbundets medlemmar upplever ett motsatsförhållande mellan att uppnå försäljningsmål och att ge kvalificerad rådgivning. Oseriösa eller felaktiga incitament riskerar att skada företagets anseende och relationer till kunderna. På sikt skadar det allmänhetens förtroende för branschen och kan minska företagets resultat samt möjlighet till framtida utveckling, vilket kan äventyra medlemmarnas anställningstrygghet. Förbundet anser därför att **ett förbud mot individuella prestationsmål baserade på antal eller storlek av kundernas affärer ska införas.**

Finansförbundet begär vidare en dialog om frågan innan mer specifika regler införs. Utformning av belöningssystem och bedömning av personal är i första hand är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Den svenska modellen utgår från att arbetsmarknadens parter är bäst lämpade för och tar ansvar för att avgöra vilka villkor som ska tillämpas i arbetslivet, både vad gäller löner och andra anställningsvillkor. Statens uppgift är att skapa förutsättningar så att parterna kan fullgöra sina uppgifter – inte att ta över detta ansvar eller att detaljreglera arbetsmarknaden.

Förslaget riskerar strida mot nationell lagstiftning och praxis och skulle kunna påverka framtida kollektivavtalsförhandlingar och löneprocesser. Förslaget kan komma att begränsa parternas autonomi och därmed bryta mot artikel 153.5 i EUF-fördraget, kapitaltäckningsdirektivet, resolutionsdirektivet och MiFID II.

Det är också möjligt att förslaget strider mot 8 kap 2 § i regeringsformen. Vidare kan det strida 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning då ingen konsekvensanalys har gjorts av hur detta påverkar arbetstagare, kollektivavtalsrätt eller lönebildning.

Att belöningsystem skulle kunna styras i detalj genom föreskrifter är något som Finansförbundet är tveksamt till. Att belöningssystemens detaljer regleras i centrala och lokala kollektivavtal är till fördel för alla intressenter på såväl kort som lång sikt. Parternas möjlighet att reglera lön och belöningsystem genom kollektivavtal är skyddsvärd i ett brett perspektiv och den rätten får inte kränkas. Det finns enligt Finansförbundet inga skäl att befara att de kollektivavtalslutande parterna inte skulle reglera frågan om belöningsystem på ett sätt som är lämpligt med hänseende till de lagar och föreskrifter som i övrigt omfattar hur verksamhetens bedrivs.

Skäl 14 i CRD III, samt skäl 69 i CRD IV, samt *Legislative basis nr.1* i CEBS Guidelines, on Remuneration Policies and Practices (10 dec 2010) fastslår att:

Bestämmelserna om ersättning **skainte påverka** det fullständiga utövandet av de grundläggande rättigheter som är garanterade genom artikel 153.5 i EUF-fördraget, **allmänna principer i nationell avtalsrätt och arbetsrätt**, unionsrätt och nationell rätt om aktieägarnas rättigheter och deltagande och allmänna skyldigheter för det berörda institutets ledningsorgan **samt i tillämpliga fall arbetsmarknadsparternas rätt att ingå och tillämpa kollektivavtal i enlighet med nationell lagstiftning och praxis [alt. sedvana].**

Skrivningen om parternas rätt att ingå och tillämpa kollektivavtal är enligt Finansförbundets uppfattning självklar och mycket tydlig. Skrivningen är i linje med såväl EU-rätten i övrigt som den svenska arbetsmarknadsmodellen och gällande, av Sverige ratificerade, ILO-konventioner.

Finansförbundet föreslår därför att Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kompletteras med en bestämmelse om att ”värdepappersinstitut inte ska belöna eller bedöma sin personal på ett sätt som kommer i konflikt med företagets skyldighet att iaktta kundernas intressen, **såtilvida företaget inte omfattas av ett kollektivavtal som reglerar belöningsystem**”.

Oavsett om man tror att regler om monetära belöningar är *nödvändiga* eller inte, så borde det vara uppenbart att sådana regler i vilket fall inte är *tillräckliga* på något sätt. Regler om belöningssystem och ersättningar kommer inte i sig ge mindre intressekonflikter. Företag kommer fortfarande kunna ha säljtävlingar, poängtavlor, koppla lön och karriär till rent kvantitativa försäljningsmål och så vidare. Dessa typer av bedömningar kan inte vara förenliga med direktivet. Återigen är det viktigt att arbetsmarknadens parter är delaktiga i utformandet av detaljregleringar och avvägningar, Finansförbundet föreslår därför att trepartssamtal i frågan hålls löpande.

Finansförbundet anser att i sammanhanget så måste begreppet ”belöningssystem” - i enlighet med lagstiftarens syfte - inte bara inbegripa belöningar utan också bestraffningar, negativa incitament är också incitament och i en anställningssituation är de negativa oftast mycket starkare än de positiva då avsked, förhindrade karriärmöjligheter, ingen löneutveckling, utpekande individers resultat framför grupp, mobbning, utfrysning med mera får mycket stora negativa effekter för individen, individens närstående och arbetsmiljön på arbetsplatsen. Detta kan jämföras med effekten av en utebliven belöning på några hundralappar extra en viss månad för vissa anställda i vissa företag.

Om Sverige ska leva upp till direktivet och om lagstiftaren vill åstadkomma en verklig förbättring av den finansiella stabiliteten och uppnå ett ökat konsumentskydd måste det finnas en stor tydlighet och ordentlig tillsyn kring detta.

9.9.2 Processen hos de institut som distribuerar produkter

Utredningens förslag: I lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden tas in bestämmelser om att värdepappersinstitut som producerar finansiella instrument ska förse distributörer med all lämplig information om det finansiella instrumentet och processen för produktframtagande, inbegripet den fastställda målgruppen för produkten.

Ett värdepappersinstitut som erbjuder eller rekommenderar finansiella instrument som institutet inte självt producerar ska ha adekvata arrangemang för att erhålla ovan angivna information. Institutet ska även ha arrangemang som säkerställer att berörd personal förstår de finansiella instrument som distribueras samt kan bedöma om instrumenten är förenliga med behoven hos de kunder de distribueras till – med beaktande av den målgrupp som instrumenten är avsedda för – samt säkerställa att de finansiella instrumenten erbjuds endast när detta ligger i kundens intresse.

Finansförbundet är positiv till förslaget.

10.3 Värdepappersföretag från tredjeland

Utredningens förslag: Sverige ska utnyttja den möjlighet som artikel 39 i MiFID II ger att kräva filialetablering för att företag utanför EES ska få tillhandahålla investeringstjänster i Sverige. Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden justeras för att genomföra reglerna i direktivet om filialtillstånd för sådana företag. Lagen kompletteras med en bestämmelse om att Finansinspektionen inom sex månader från en ansökan om tillstånd ska underrätta företaget om huruvida tillstånd har beviljats.

Finansförbundet är mycket positiv till förslaget vilket förbundet ser som en nödvändighet för att bedriva god tillsyn, seriös verksamhet i företaget och för att uppnå jämlika arbetsvillkor.

11.2.2 Kraven på ledningsorganets kvalifikationer och sammansättning samt nomineringskommitté

Utredningens bedömning och förslag: Kraven i MiFID II på styrelsen och dess ledamöter samt verkställande direktör i värdepappersinstitut är redan genomförda genom de bestämmelser som genomför kraven enligt kapitaltäckningsdirektivet. Motsvarande bestämmelser – styrelsens samlade kunskap och erfarenhet, begränsningen av antalet uppdrag som ledningspersoner kan ha samt kravet på att avsätta tillräcklig tid för att kunna utföra sitt uppdrag – avseende börser bör tas in i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. De mer specifika kraven på styrelsen och dess ledamöter samt verkställande direktör i en börs ska genomföras genom myndighetsföreskrifter. Bestämmelserna om nomineringskommitté genomförs inte i svensk rätt.

Finansförbundet är positivt till förslaget.

12.1.5 Rätt att förbjuda viss yrkesverksamhet

Utredningens förslag: Finansinspektionens rätt att förbjuda ageranden som kan antas strida mot lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden eller MiFIR ska innefatta en rätt att förbjuda viss yrkesverksamhet.

Finansförbundet är tveksamt till förslaget. Det bör formuleras på samma sätt som i 12.1.10. ”Rätten [...] ska innefatta en rätt att förbjuda viss yrkesverksamhet. **Ett sådant förbud ska gälla för viss tid och bara under den tid en utredning pågår.**”

Finansförbundets tolkning är att det endast är ett företags ledning som kan komma i fråga i detta fall, anställda som följer interna regler, rutiner eller praxis ska inte kunna beläggas med näringsförbud med hänvisning till detta förslag. Detta behöver tydliggöras.

12.1.16 Rätt att få ut uppgifter om datatrafik från teleoperatörer

Utredningens förslag: Finansinspektionen ges inte rätt att få ut uppgifter om datatrafik från teleoperatörer.

Finansförbundet instämmer i utredningens resonemang och avvägning och är positivt till förslaget.

12.3 System och skydd för visselblåsare

12.3.2 Krav på speciella procedurer för hur anmälningar ska omhändertas hos behöriga myndigheter

Utredningens bedömning: Skyldigheten enligt artikel 73.1 i MiFID II för behöriga myndigheter att inrätta effektiva procedurer för att motta och följa upp anmälningar om överträdelse av MiFID II eller MiFIR ska genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå.

Finansförbundet delar utredningens bedömning och framhåller vikten av att förbundet deltar i framtagande av föreskrifterna i ett tidigt skede i samma utsträckning och i samma tid som

övriga intressenter. Finansförbundet utgår från att bland andra Finansinspektionen tillförs tillräckliga medel för att på bästa sätt omhänderta och utreda anmälningar.

12.3.3 Skydd för den som rapporterar mot att drabbas av repressalier

Utredningens bedömning: Kravet i artikel 73.2.b [*sic!* 73.1.b] i MiFID II på att anställda som anmäler överträdelser av institutet inte ska drabbas av repressalier, diskriminering eller liknande från arbetsgivarens sida omfattas av gällande rätt.

Finansförbundet delar inte utredningens bedömning.

Utredningen ägnar 200 av 220 000 ord till att diskutera denna avgörande fråga för finansiell stabilitet och gott konsumentskydd - och skriver att man gör ingen annan bedömning än en tidigare regering som ansåg att motsvarande krav var tillgodosedda i gällande rätt. Finansförbundet hade gärna sett att utredningen gjort mer av en egen bedömning och redovisat den i betänkandet. Förbundet noterar att det har varit regeringsskifte och att det nu är en lång kedja av utredningar som hänvisar bakåt till en bristfällig utredning i frågan samt till varandra.

Finansförbundet anser att utredningens förslag inte uppfyller direktivet. Enligt MiFID II artikel 73.1.b skall medlemsstaterna säkerställa att anställda vid finansiella institut som rapporterar överträdelser som begåtts inom finansinstitutet har lämpligt skydd mot åtminstone repressalier, diskriminering och andra former av missgynnande behandling. Detta gäller såväl potentiella som faktiska överträdelser.

Finansförbundet menar att utredningens förslag inte leder till lämpligt skydd varken mot repressalier, diskriminering eller missgynnande behandling. Det finns heller inget angivet skäl till att utredningen inte försöker uppnå minst den nivån. Skydd mot missgynnande behandling saknas i svensk rätt och det finns inget framtida förslag som kanske kan antas som täcker in detta.

Direktivet lämnar öppet för Sverige att gå längre än minimikraven. Utredningen saknar en diskussion kring detta.

Utredningen hänvisar dessutom till att frågan kan komma att regleras genom lagstiftning som föreslagits i SOU 2014:31 (Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm). Finansförbundet vill påminna om att någon proposition ännu inte föreligger och att det därmed är svårt att ta ställning till om den kommande lagstiftningen är tillräcklig i detta avseende. Finansförbundet noterar också det i SOU 2014:31 står att: ***”I denna utrednings uppdrag ingår inte att utreda hur dessa [för finanssektorn] sektorspecifika direktiv och förordningar ska genomföras i Sverige.”***

Såväl TCO som Finansförbundet har i sina remissvar rörande SOU 2014:31 och i andra remissvar och referensgrupper uppmärksammat flera förändringar som behöver göras.

Utredningen om förstärkta kapitaltäckningsregler påpekar att ”här att det har ansetts att Sverige har ett tillräckligt skydd för personer som slår larm. Denna bedömning har gjorts vid Sveriges anslutning till Europarådets civilrättsliga konvention om korruption.” Utredaren pekar också på att utredningar tillsatts för att undersöka i vilka avseenden skyddet för dem som slår larm bör

stärkas. ”Överväganden om det finns anledning att utvidga skyddet bör därför **avvakta** de utredningar som tillsatts för detta.”

Det är för mycket cirkelreferenser i alla dessa utredningar och alldeles för lite utredning. Att Sverige en gång i tiden anslöt sig till Europarådets civilrättsliga konvention om korruption har mycket liten praktisk relevans och hänvisningarna till LAS och Arbetsdomstolens praxis är mycket svaga vid en jämförelse med verkligheten.

Finansförbundet ifrågasätter vidare utredningens bedömning att repressalieskyddet som det uttrycks i artikel 71.2 b i CRD IV och i 73.1.b i MiFID ryms inom gällande rätt.

I AD 1986 nr 95 framgår att ”avsevärd vikt måste emellertid läggas vid frågan, i vad mån arbetstagaren före en anmälan e.d. till myndighet sökt att åstadkomma rättelse av missförhållanden, som han eller hon anser råda, genom kontakter direkt med arbetsgivaren.” De olika rapporteringsvägarna i direktivet måste ses som alternativa, inte kumulativa. Det kan inte krävas att man först försöker påtala missförhållanden internt för att först efter detta gjorts, ha möjlighet att vända sig till myndighet.

Det främsta skälet till att anställda inte anmäler misstankar är rädsla för repressalier. Om skyddet ska medföra att anställda uppmuntras att göra anmälningar, vilken är tanken i MiFID och CRD IV bland andra, får ett krav om att först påtala eventuella missförhållanden internt antagligen motsatt effekt. Det finns många sätt en arbetsgivare kan ”straffa” en anställd som påtalar missförhållanden. Man får inte stirra sig blind på uppsägningar eller avskedanden, utan även frågor om arbetsmiljö, löneutveckling, kompetensutveckling måste tas i beaktande. Det kan vara lättare för en arbetsgivare att ”maskera” en dålig löneutveckling för en obekvämd medarbetare som utnyttjat sin rätt att påtala missförhållanden än en uppsägning.

Det finns också en risk att det absoluta sekretessskyddet i artikel 71.2 d i CRD IV blir meningslöst om man som anställd först måste vända sig till sin chef och sedan, om inte rättelse vidtas, till myndighet. En av tankarna med sekretessskyddet är ju att anmälarens identitet ska vara skyddad i förhållande till dennes arbetsgivare. Det viktigt att oegentligheter i branschen kan avslöjas. Sådana avslöjanden är mycket viktiga inte enbart för verksamheten i fråga utan för samhället i stort. Även om sådana avslöjanden är till fördel för företaget har det visat sig de som larmar ofta råkar illa ut. De kan bli trakasserade, omplacerade eller till och med uppsagda. Det är därför viktigt att arbetsgivaren eller chefen förhindras från att efterforska vem som lämnat uppgifter till berörd myndighet.

Vidare anför utredaren att regeringen vid Sveriges tillträde till Europarådets civilrättsliga konvention om korruption gjort bedömningen att svensk rätt uppfyller de krav som anges i konventionens artikel 9.¹ Utan att närmare gå in på detaljerna kring denna bedömning, vill Finansförbundet påpeka att dessa ärenden skiljer sig åt i så pass stor utsträckning att man inte kan ta bedömningen i det ena ärendet till intäkt för att den skulle fungera också i det andra. Regeringen hänvisar i prop. 2003/04:70 till att den s.k. Lex Bratt-bestämmelsen (2 § lagen om företagshemligheter) skulle kunna innebära ett tillräckligt skydd mot repressalier riktade mot de

¹ Prop. 2003/04:70 s. 47f.

anställda som slår larm om oegentligheter. Finansförbundet ifrågasätter dock om detta lagrum är tillräckligt omfattande för att täcka de situationer som förhandenvarande direktiv avser. Enligt ordalydelsen i lagregeln ska det inte anses vara ett obehörigt angrepp om någon anskaffar, utnyttjar eller röjer en företagshemlighet hos en näringsidkare för att offentliggöra eller inför en myndighet eller annat behörigt organ avslöja något som skäligen kan misstänkas utgöra brott, på vilket fängelse kan följa, eller som kan anses utgöra annat allvarligt missförhållande i näringsidkarens rörelse. I prop. 2003/04:70 behandlas brottsbalkens bestämmelser om bestickning och mutbrott, 17 kap. 7 § respektive 20 kap. 2 §. I båda dessa straffstadganden återfinns fängelse i straffskalan, vilket innebär att man redan på den grunden ”definierat in” dem i området som 2 § lagen om företagshemligheter täcker. Brott mot kapitalkravsdirektivets regler kan däremot inte bestraffas med fängelse, vilket gör att 2 § lagen om företagshemligheter inte blir tillämplig på den grunden.

Enligt förarbetena till 2 § lagen om företagshemligheter anges vidare som exempel på ”allvarligt missförhållande” att ett företag överträder bestämmelserna i arbetsmiljölagen eller i miljöskyddslagen eller på annat sätt utsätter sina anställda eller de kringboende för allvarliga miljörisker eller att företaget i strid med marknadsföringslagen eller livsmedelslagstiftningen tillhandahåller konsumenterna hälsofarliga eller andra uppenbart otjänliga produkter.² Det är i nuläget högst oklart om brott mot direktivets bestämmelser kan sägas vara ett så ”allvarligt missförhållande” att 2 § lagen om företagshemligheter skulle bli tillämplig. Ordalydelsen och exemplen i förarbetena talar emot detta.

Det finns också en mycket stor osäkerhet kring konsekvenserna för en anställd att göra en anmälan. Måste jag göra en egen juridisk bedömning om det är ett ”tillräckligt” missförhållande eller överträdelse. Om jag bedömt fel vad händer då? Måste jag larma inom företaget först? Hur skyddad är min identitet? Är det mitt eller arbetsgivarens ansvar att bevisa att diskriminering, repressalier eller missgynnande behandling? Hur ska jag bevisa det? Betalar jag rättegångskostnaderna själv? Visselblåsare även i offentlig sektor får uppenbarligen sparken om de blåser i visslan, varför skulle jag få behålla mitt?

Finansförbundet har bokstavligen skrivit ursprungsförslaget till 73.1.b genom Kommissionen (dåvarande DG Markt) och senare påverkat texten i samverkan bland andra de nordiska finans- och försäkringsförbunden och europafacket. Dialog har förts med Europaparlamentet (bland annat nordiska parlamentariker) och dialog har förts med nordiska finansdepartement, konsumentorganisationer och tillsynsmyndigheter. Problemställningen, syftet med direktivet och tolkningen av paragrafen delas av alla nämnda förutom av ett finansdepartement eller två och vissa arbetsgivare. svenska fackförbund, svenska konsumentorganisationer och Transparency International bland andra har vid upprepade tillfällen framfört att lagstiftningen som den är idag fungerar långt ifrån tillfredsställande. Kommande lagstiftning kan komma att ge en viss förbättring men bland andra TCO har påpekat brister och hur den kommer att fungera i praktiken återstår att se.

1. Det finns nu möjligheter och krav på att öka skyddet för visselblåsare och att få visselblåsning att fungera i praktiken.

² NJA II 1990 s. 570f.

2. Vad gäller finansbranschen ger ett antal direktiv möjligheten att gå längre än i andra branscher vilket av goda skäl har ansetts motiverat.
3. Finansinspektionen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Riksbanken lär vara beroende av att det finns individer som gör anmälningar av överträdelser eller pekar på missförhållanden och osund verksamhet eller risktagande.
4. En fungerande visselblåsning är nödvändig för att uppnå bättre fungerande och mer stabila finansmarknader.
5. Ingen kan undvika att observera att en mycket stor andel av visselblåsare i Sverige idag råkar ut för olika former av repressalier, diskriminering och/eller missgynnande behandling och ofta drabbar de visselblåsaren hårt.
6. Även om det vore så att inga repressalier förekommer i Sverige så är uppfattningen hos en stor majoritet (mindre i offentlig sektor och större i privat sektor och framförallt finansbranschen) av de anställda situationen är som den beskrivs i (5) vilket *de facto* leder till samma problem.

Huruvida en arbetstagare har missgynnats på grund av en visselblåsning måste rimligen bedömas utifrån ett bredare perspektiv än 7 och 18 §§ i lagen om anställningsskydd (1982:80). Finansförbundet yrkar på att **artikel 73.1.b införs så gott som ordagrant i svensk lag**. Det finns inget skäl till att inte göra detta. Som en minsta nytta ökar tydligheten och kunskapen i branschen om att det är detta som gäller – en kunskap som saknas idag även om det är som utredningen påstår att det inte tillför något nytt.

Om utredningen inte vill göra åtminstone detta får utredningen gärna motivera varför det skulle innebära en större kostnad än nytta av att införa 73.1.b i text än att inte göra det. Utredningen får gärna också redovisa undersökningar som visar att det inte förekommer repressalier, diskriminering och missgynnande behandling på grund av visselblåsning i Sverige idag och att uppfattningen bland allmänheten är att det inte förekommer. Utredningen får gärna också redovisa argument och undersökningar från dem som har en annan uppfattning. Utredningen får gärna föra ett resonemang kring om det är tillräckligt att kraven, enligt utredningens uppfattning, omfattas av gällande rätt eller samtidigt som många väljer att inte göra anmälningar på grund av repressalier, hot, diskriminering och missgynnande behandling som de sett riktas mot kollegor som varnat för missförhållanden och visselblåsare som syns i media.

12.3.4 Sekretess avseende identiteten på anmälaren och den som anmälan avser

Utredningens förslag: I 30 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tas in en bestämmelse om att sekretessen ska gälla även en fysisk person som i en anmälan pekas ut som ansvarig för en överträdelse.

Finansförbundet är positivt till förslaget.

Information som förtroendevalda eller anställda vid fackförbund får ta del av i sitt uppdrag måste fortsatt vara tillåten att vidarebefordra till annan person om detta krävs för att bedriva facklig verksamhet.

En facklig förtroendeman som i samband med förhandlingar och samråd får känslig information har i den svenska modellen alltid rätt att föra informationen vidare till andra fackliga

förtroendemän som själva har tystnadsplikt. Detsamma gäller arbetstagarledamot i en bolagsstyrelse.

13.3.1 Ingripanden mot fysiska personer i företagets ledningsorgan

Utredningens förslag: När ett svenskt värdepappersinstitut, en börs och en svensk leverantör av datarapporterings tjänster kan hållas ansvariga för en regelöverträdelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska en styrelseledamot eller en verkställande direktör i värdepappersinstitutet eller börsen, eller deras ersättare, kunna påföras en sanktion, om överträdelsen är allvarlig och personen i fråga av uppsåt eller grov oaktsamhet har agerat på ett sätt som föranlett överträdelsen. Detsamma ska gälla i fråga om tredjelandsföretag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige; vid en överträdelse från företagets sida ska en sanktion kunna påföras den eller de personer som har ansvaret för ledningen av filialen. De sanktioner som i dessa fall kan beslutas är sanktionsavgift, och – såvitt gäller fysiska personer i ledningsorganet för ett svenskt värdepappersinstitut – förbud mot att utöva ledningsuppdrag i ett sådant institut. Ett förbud ska gälla under viss tid, minst tre och högst tio år, eller på obegränsad tid, om det är fråga om upprepade överträdelser. I det nya 25 kap. i lagen om värdepappersmarknaden införs en bestämmelse om att ingripande enligt lagen inte ska ske om det otillåtna agerandet samtidigt är föremål för åtal.

Frågan om sanktioner mot enskilda fysiska personer i en företagsledning är invecklad och kräver proportionalitet. En utveckling mot en alltför stor personlig risk utifrån oklara och oförutsägbara regelverk riskerar leda till en osunda ersättningsstruktur. Vad gäller exempelvis styrelseledamöter utsedda av arbetstagarna som deras representant är det vanligt förekommande att inget särskilt styrelsearvode utgår. Detta är inget som regleras i någon särskild ordning utan är en överenskommelse mellan arbetstagarna och dem som har att fatta beslut om styrelseledamöters arvode. Sanktionen måste vara proportionell också mot inkomsten av tjänsten i företaget.

Ett sanktionssystem som rör fysiska personer måste ha hög igenkänningsfaktor med den allmänna meningen om rättssäkerhet, exempelvis att man har möjlighet att få sin sak prövad samt att sanktionen står i proportion till den skada som åsamkats.

Finansförbundet bedömer att förslaget är balanserat.

13.3.4 Särskilt om sanktionsavgifter och sådana avgifters storlek

Utredningens förslag: En bestämmelse om sanktionsavgifter för fysiska personer tas in i det nya 25 kap. i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. En sådan avgift ska som högst bestämmas till ett belopp som per den 2 juli 2014 motsvarade fem miljoner euro eller, i de fall beloppet kan beräknas, till två gånger beloppet av de vinster som har erhållits eller de kostnader som har undvikits genom överträdelsen. Bestämmelsen ska tillämpas även vid fastställande av sanktionsavgift för fysiska personer som har åsidosatt skyldigheten att anmäla förvärv, ökning, minskning eller avyttring av kvalificerade innehav i ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation samt mot den som driver tillståndspliktig verksamhet utan tillstånd. Avgiften tillfaller staten. En bestämmelse motsvarande gällande rätt om sanktionsavgifter för juridiska personer tas också in i lagen, liksom en motsvarighet till den

gällande bestämmelsen med de omständigheter som ska beaktas när sanktionsavgifter fastställs, vilken dock anpassas till att gälla också för fysiska personer.

Finansförbundet vill framhålla vikten av att ett en sanktion som riktas mot enskilda anställda måste vara noggrant reglerat och tydligt belysa vilka överträdelser som kan komma att beläggas med ansvar. Det är utomordentligt viktigt att sanktioner är proportionerliga i förhållande till den överträdelse som ligger till grund för bedömningen och inkomst av tjänst samt att hänsyn tas till att sanktioner gentemot fysiska personer normalt sett är betydligt mer ingripande jämfört med om sanktionen drabbar ett finansiellt institut. En sanktion bör som utgångspunkt rikta sig mot företaget och ska endast i undantagsfall kunna riktas mot den enskilde anställde. Om en anställd på grund av företagets rutiner, instruktioner eller praxis ansett sig vara förhindrad att utlämna information ska och vitesansvaret läggas på företaget.

13.4 Straffrättsliga påföljder

Utredningens bedömning: Undantagsregeln i artikel 70.1. andra stycket i MiFID II om en straffrättslig reglering i stället för administrativa sanktioner är, för svenskt vidkommande, inte aktuell att tillämpa.

Finansförbundet delar bedömningen.

13.5.8 Förfarandet vid beslut om sanktioner mot fysiska personer i ett svenskt värdepappersinstitut eller en börs i fråga om överträdelser från företagens sida

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska genom sanktionsföreläggande pröva frågor om sanktioner mot ansvariga fysiska personer i ett svenskt värdepappersinstitut eller en börs i fråga om överträdelser från det företagens sida.

Om ett sådant föreläggande inte godkänts inom föreskriven tid får Finansinspektionen ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att sanktion ska beslutas. En sådan ansökan ska göras hos den förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av Finansinspektionens beslut om ingripande mot institutet eller företaget för samma överträdelse. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Finansförbundet vill framhålla vikten av att ett en sanktion som riktas mot enskilda anställda måste vara noggrant reglerat och tydligt belysa vilka överträdelser som kan komma att beläggas med ansvar. Det är utomordentligt viktigt att sanktioner är proportionerliga i förhållande till den överträdelse som ligger till grund för bedömningen och inkomst av tjänst samt att hänsyn tas till att sanktioner gentemot fysiska personer normalt sett är betydligt mer ingripande jämfört med om sanktionen drabbar ett finansiellt institut. En sanktion bör som utgångspunkt rikta sig mot företaget och ska endast i undantagsfall kunna riktas mot den enskilde anställde. Om en anställd på grund av företagets rutiner, instruktioner eller praxis ansett sig vara förhindrad att utlämna information ska och vitesansvaret läggas på företaget.

13.5.9 Något om regleringen av förfarandet med sanktionsföreläggande

Utredningens förslag: Förfarandet med sanktionsföreläggande i fråga om sanktioner mot fysiska personer i ett svenskt värdepappersinstituts eller en börs ledningsorgan ska vara obligatoriskt. Ett sådant föreläggande ska innehålla uppgift om

1. den fysiska person som föreläggandet avser,
2. överträdelsen och de omständigheter som är nödvändiga för att känneteckna den,
3. de bestämmelser som är tillämpliga på överträdelsen, och
4. den sanktion som föreläggs personen.

Den fysiska personen ska i föreläggandet också upplysas om att talan om sanktionen kan väckas vid domstol, om personen inte godkänner föreläggandet inom den tid som Finansinspektionen anger. Ett sanktionsföreläggande som har godkänts ska efter klagan kunna undanröjas, om godkännandet av föreläggandet inte kan anses som en giltig viljeförklaring, om det vid ärendets handläggning har förekommit ett sådant fel att föreläggandet bör anses ogiltigt eller om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag. Den som vill klaga ska göra detta skriftligen hos allmän förvaltningsdomstol inom ett år från det att föreläggandet godkändes.

Finansförbundet ser det som viktigt att en upplysning ges om att talan kan väckas vid domstol vilket utredningen föreslår.

Konsekvensbeskrivning med mera

Vad gäller förslaget om ett provisionsförbud anges det att detta kommer att få stor påverkan på den svenska rådgivningsmarknaden. Detta särskilt vad gäller rådgivning och portföljförvaltning gentemot icke-professionella investerare där ett mer långtgående provisionsförbud har föreslagits. Utredningen brister då det saknas uppgifter om vilka anställda och hur många anställda samt om antal och storlek på företag som berörs. Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser som regleringen medför de anställda saknas. ”Att rådgivningen [bedömts] ha minskat med ca elva procent” i Storbritannien är intressant men inte tillräckligt. Konsekvensutredningen uppfyller troligtvis inte kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och/eller 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474)

Den svenska modellen utgår från att arbetsmarknadens parter är bäst lämpade för och tar ansvar för att avgöra vilka villkor som ska tillämpas i arbetslivet, både vad gäller löner och andra anställningsvillkor. Statens uppgift är att skapa förutsättningar så att parterna kan fullgöra sina uppgifter – inte att ta över detta ansvar eller att detaljreglera arbetsmarknaden.

Regleringen av belöningsystem kan komma att strida mot nationell lagstiftning och praxis och skulle kunna påverka framtida kollektivavtalsförhandlingar och löneprocesser. Förslaget skulle kunna komma att begränsa parternas autonomi på arbetsmarknaden och därmed bryta mot artikel 153.5 i EUF-fördraget, kapitaltäckningsdirektivet, marknadsmissbruksdirektivet, resolutionsdirektivet och MiFID II.

Det är också möjligt att förslaget strider mot 8 kap 2 § i regeringsformen. Vidare verkar det strida 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och/eller 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) då ingen konsekvensanalys har gjorts av hur detta påverkar arbetstagare, företag, kollektivavtalsrätt eller lönebildning.

Utredningen vad gäller visselblåsning brister, se avsnittet om detta. Det är ett mycket olyckligt att ingen egen utredning har genomförts och att ingen undersökning av de problem som möter visselblåsare idag har gjorts.

Kommittédirektivet (dir. 2013:55) lyder: ”Utredaren ska utifrån de regler som föreslås lämna **en redovisning av de konsekvenser och kostnader som uppstår för anställda**, arbetsgivare, värdepappersinstitut, börser, övriga företag och andra enskilda samt Finansinspektionen och staten i övrigt. Därvid ska 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) tillämpas för att ange kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar. I uppdraget ingår att **särskild hänsyn till dessa och övriga konsekvenser ska tas redan vid utformningen av förslagen**.

Finansförbundet finner att kommittén inte levt upp till kommittédirektivet vad avser kostnader och konsekvenser för anställda (samt arbetsgivare).

Utredningen har haft sakkunniga från intresseorganisationer och näringslivet samt mött företrädare för Svensk försäkring, Svenska försäkringsförmedlars förening, Fondbolagens förening, Svensk Energi och ”andra externa intressenter” (s.262f.). Bland de sakkunniga fanns representanter från Handelsbanken, Nasdaq OMX och Svenska Fondhandlareföreningen.

Finansförbundet undrar vilka individer och organisationer utredningen avser med ”sakkunniga från intresseorganisationer” som inte tillhör näringslivet? Är det Svenska Fondhandlareföreningen som avses?

Finansförbundet undrar vilka de ”andra externa intressenterna är” som utredningen mött? Och om kommittén mött företrädare för konsumentorganisationer eller anställda?

Finansförbundet ser ett demokratiproblem i att ingen kontakt tagits med förbundet eller tillsynes något annat fackförbund eller centralorganisation innan utformningen av förslagen samtidigt som arbetsgivarna verkar vara välrepresenterade vid alla tidpunkter. Det är märkligt då Finansförbundet i frågan har fått möta Kommissionen vid upprepade tillfällen, EU-parlamentariker, EBA, ESMA, Finansinspektionen och ingått i Finansdepartementets referensgrupp om MiFID (2011).

FINANSFÖRBUNDET

Ulrika Boëthius
Förbundsordförande

Tobias Lundquist
Föredragande

Kopia till:

TCO

Finansinspektionen

FTF

Xenter

NFU

Finansutskottet

Finansmarknadsministern

Myndigheten för yrkeshögskolan